

EUROPOS PARLAMENTAS

2009–2014

Plenarinio posėdžio dokumentas

A7-0368/2010

13.12.2010

PRANEŠIMAS

dėl pasiūlymo dėl Europos Parlamento rekomendacijos Tarybai dėl derybų dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo (2010/2268(INI))

Užsienio reikalų komitetas

Pranešėja: Ana Gomes

TURINYS

	Psl.
PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS TARYBAI.....	3
AIŠKINAMOJI DALIS	9
PASIŪLYMAS DĖL REKOMENDACIJOS (B7-0615/2010)	13
GALUTINIO BALSAVIMO KOMITETE REZULTATAI	16

PASIŪLYMAS DĖL EUROPOS PARLAMENTO REKOMENDACIJOS TARYBAI

dėl derybų dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo (2010/2268(INI))

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Anos Gomes S&D frakcijos vardu pateiktą pasiūlymą dėl rekomendacijos Tarybai dėl vykstančių derybų dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo (B7-0615/2010),
- atsižvelgdamas į Bendrųjų reikalų ir išorės santykių tarybos 2007 m. spalio 15 d. išvadas dėl diskusijų dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo pradėjimo, taip pat į Europos Vadovų Tarybos 2009 m. birželio 18–19 d. ir spalio 29–30 d. išvadas dėl su migracija susijusios politikos,
- atsižvelgdamas į Komisijos narės B. Ferrero-Waldner ir Europos reikalų sekretoriaus A. A. El Obeidi 2007 m. liepos 23 d. pasirašytą susitarimo memorandumą,
- atsižvelgdamas į vykstančias ES ir Libijos derybas dėl pagrindų susitarimo,
- atsižvelgdamas į 2004 m. lapkričio mėn. pradėtą įgyvendinti Bengazio kovos su ŽIV veiksmų planą,
- atsižvelgdamas į dabartinį ES ir Libijos praktinio pobūdžio bendradarbiavimą migracijos srityje ir į 2010 m. spalio 4 d. Komisijos ir Libijos pasirašytą Bendradarbiavimo migracijos srityje darbotvarkę,
- atsižvelgdamas į 1948 m. gruodžio 10 d. Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos ir 1967 m. sausio 31 d. protokolo dėl pabėgėlių statuso nuostatas,
- atsižvelgdamas į keletą Libijos pasirašytų žmogaus teisių gynimo dokumentų, pavyzdžiui, Tarptautinį civilinių ir politinių teisių paktą (1970), Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą (1970), Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo (1968), Konvenciją dėl visų formų moterų diskriminacijos panaikinimo (1989), Konvenciją prieš kankinimą ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminamą elgesį ir baudimą (1989), Vaiko teisių konvenciją (1993) ir Tarptautinę konvenciją dėl visų migruojančių darbuotojų ir jų šeimų narių teisių apsaugos (2004),
- atsižvelgdamas į 2007 m. gruodžio 18 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 62/149, kurioje raginama paskelbti mirties bausmės moratoriumą, ir į 2008 m. gruodžio 18 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 63/168, kurioje raginama įgyvendinti 2007 m. Generalinės Asamblėjos rezoliuciją Nr. 62/149,
- atsižvelgdamas į Libijos atitinkamai 1987 m. kovo 26 d. ir 2003 m. lapkričio 19 d. ratifikuotus Afrikos žmogaus ir tautų teisių chartiją ir jos protokolą dėl Afrikos žmogaus ir

tautų teisių teismo įsteigimo,

- atsižvelgdamas į 1969 m. rugsėjo mėn. Afrikos Sąjungos konvenciją dėl pabėgėlių Afrikoje problemų konkrečių aspektų, kurią Libiją pasirašė 1981 m. liepos 17 d.,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
 - atsižvelgdamas į savo 2007 m. sausio 18 d. rezoliuciją dėl medikams skiriamos mirties bausmės Libijoje¹ ir į savo 2010 m. birželio 17 d. rezoliuciją dėl egzekucijų Libijoje²,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 121 straipsnio 3 dalį ir 97 straipsnį,
 - atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto pranešimą (A7-0368/2010),
- A. kadangi, nepaisant nuolatinio autoritarinio valdymo ir nuolatinių tarptautinių konvencijų ir pagrindinių teisių bei laisvių pažeidimų, Libija plečia prekybos ir politinius santykius su ES valstybėmis narėmis ir atlieka ES partnerės vaidmenį Viduržemio jūros regione ir Afrikoje sprendžiant daugelį saugumui ir stabilumui poveikį darančių klausimų, visų pirma migracijos, visuomenės sveikatos, plėtros, prekybos ir ekonominių santykių, klimato kaitos, energetikos ir kultūros paveldo,
- B. kadangi kelios ES valstybės narės palaiko glaudžius ryšius su Libija, o nacionalinės įmonės ir bankai tapo Libijos finansinio investavimo Europoje priemone, ir kadangi 2008 m. rugpjūčio 30 d. Italija su Libija pasirašė Draugystės susitarimą, kuriuo reglamentuojami šalių santykiai įvairiose srityse, įskaitant bendradarbiavimą migracijos valdymo ir dėl karo ir kolonijinio režimo patirtos žalos finansinio atlyginimo srityse; kadangi 2010 m. lapkričio 9 d. Italijos parlamentas paprašė vyriausybės peržiūrėti šį susitarimą,
- C. kadangi ES ir Libijos pagrindų susitarimas, dėl kurio šiuo metu deramasi, apima daug sričių, nuo politinio dialogo stiprinimo iki migracijos valdymo, prekybos ir ekonominių santykių bei energetinio saugumo plėtros ir bendradarbiavimo įvairiuose sektoriuose gerinimo; kadangi tikimasi, jog pagrindų susitarimas suteiks galimybę paskatinti politinį Libijos ir ES dialogą,
- D. kadangi pagarba žmogaus teisėms, demokratijai ir teisinės valstybės principams, taip pat nepritartimas mirties bausmei yra pagrindiniai ES principai; kadangi Europos Parlamentas ryžtingai siekia, kad būtų panaikinta mirties bausmė visame pasaulyje, ir dar kartą paragino atšaukti mirties bausmės vykdymą ir paleisti iš kalėjimo penkias medicinos seseris iš Bulgarijos ir gydytoją iš Palestinos, kurie jau keletą metų kalėjime, smerkdamas Libijos ir kitų šalių piliečių Libijoje įvykdytas egzekucijas,
- E. kadangi Libija ratifikavo Afrikos Sąjungos konvenciją dėl pabėgėlių problemų Afrikoje konkrečių aspektų, kurios 8 straipsnyje pabrėžiama, kad ši konvencija Afrikoje veiksmingai papildė 1951 m. JT konvenciją dėl pabėgėlių ir kad jos narės turi bendradarbiauti su JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuru, kadangi Libija nėra

¹ OL C 244E, 2007 10 18, p. 208.

² Priimti tekstai, P7_TA(2010)0246.

ratifikavusi 1951 m. JT konvencijos dėl pabėgėlių, kuri yra vienintelė tarptautinė konvencija, pagal kurią numatyta išsami pabėgėlio apibrėžtis ir kurią papildo privalomosios apsaugos priemonės ir specialus JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuro atliekamos stebėsenos mechanizmas,

- F. kadangi yra tvirtų įrodymų, kad Libijoje diskriminuojami migrantai darbuotojai dėl jų pilietybės ar etninės kilmės ir ypač persekiojami Afrikos migrantai darbuotojai dėl jų rasės ir kadangi Europos Parlamentas labai susirūpinęs dėl pranešamų seksualinės prievartos prieš moteris atvejų;
 - G. kadangi remiantis ES pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnio 2 dalies nuostatomis draudžiamas bet koks pervežimas, ištrėmimas ar ekstradicija į valstybę asmens, kuriam gresia rimtas pavojus, kad jam bus įvykdyta mirties bausmė, kad jis bus kankinamas, su juo bus nežmoniška ar žeminamai elgiamasi arba jis bus baudžiamas,
 - H. kadangi Libija 2010 m. gegužės 13 d. buvo išrinkta į JT Žmogaus teisių tarybą ir ji ratifikavo keletą žmogaus teisių dokumentų ir kadangi dėl to Libija turi konkretų tarptautinį teisinį įsipareigojimą gerbti žmogaus teises, tačiau iki šiol nesiėmė jokių konkrečių priemonių, kad pagerintų ataskaitas dėl žmogaus teisių padėties joje ir pradėtų tikrą bendradarbiavimą su JT sutartimis įsteigtais organais ir specialiomis procedūromis; kadangi žmogaus teisės yra nematomos ir šiuo metu nepaisant to, kad valstybė paskirsto nacionalines pajamas siekdama užtikrinti ekonominę ir socialinę gerovę, Libijos gyventojai ir Libijoje gyvenantys užsieniečiai negali pasinaudoti daugeliu pilietinių ir politinių teisių, konkrečiai, žodžio laisve, susirinkimų ir asociacijų laisve, teise į teisingą bylos nagrinėjimą, teisėmis į darbą, moterų teisėmis ir rinkimų laisve, ir kadangi dažni nesankcionuoto sulaikymo, kankinimo, priverstinio dingimo ir diskriminavimo atvejai, ypač susiję su migrantais;
 - I. kadangi Libijoje valstybės valdžia naudojama nesivadovaujant teisinės valstybės arba demokratinės atskaitomybės principu, todėl iš užsienio šalių atvykusių asmenų ir jų interesų atžvilgiu buvo imama savavališkų ir nenusipėjamų veiksmų, pavyzdžiui, kaip tai buvo Šveicarijos verslininko ir užsieniečių, kuriems buvo įvykdyta mirties bausmė už paprastą nusikaltimą ir kurių tapatybė nebuvo atskleista, atveju,
1. atsižvelgdamas į vykstančias derybas dėl pagrindų susitarimo, pateikia Tarybai šias rekomendacijas:
- a) pažymi, kad Taryba neseniai priėmė sprendimą leisti ribotam EP narių skaičiui susipažinti su Komisijai suteiktais įgaliojimais vesti derybas dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo; tačiau apgailestauja, kad šis sprendimas buvo priimtas vėlai ir ragina Europos Parlamentui suteikti galimybę susipažinti su visais įgaliojimais, susijusiais su tarptautiniais susitarimais, dėl kurių vyksta derybos, pagal SESV 218 straipsnio 10 dalį, kurioje teigiama, kad būtina nedelsiant ir išsamiai informuoti Parlamentą visais procedūros etapais;
 - b) džiaugiasi, kad buvo pradėtos ES ir Libijos derybos, nes taip pradedama plėtoti nauji ES santykiai Viduržemio jūros regione ir Afrikoje; mano, kad bendradarbiavimas su Libija yra naudingas sprendžiant tokius klausimus kaip saugumas ir stabilumas, migracija, visuomenės sveikata, vystymasis, prekyba, klimato kaita, energetika ir

kultūra;

- c) ragina Tarybą ir Komisiją primygtinai rekomenduoti, kad Libija ratifikuotų ir įgyvendintų 1951 m. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių ir jos 1967 m. protokolą, taip pat visapusiškai bendradarbiautų su JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuru, kad užtikrintų tinkamą migrantų teisių apsaugą ir prieglobsčio srityje priimtų teisės aktus, kuriuose būtų pripažįstamas pabėgėlių statusas ir atitinkamos jų teisės, t. y. būtų uždraustas kolektyvinis jų išsiuntimas ir pripažintas negražinimo principas;
- d) primena Tarybai ir Komisijai, kad jos įsipareigojo užtikrinti, jog vykdant ES užsienio politiką bus visapusiškai laikomasi Pagrindinių teisių chartijos nuostatų, ypač 19 straipsnio, kuriame draudžiamas kolektyvinis išsiuntimas ir įtvirtinamas negražinimo principas;
- e) ragina Tarybą ir Komisiją prašyti, kad Libijos valdžios institucijos pasirašytų susitarimo memorandumą, kuriuo JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biurui būtų leidžiama teisėtai veikti šalyje, ir suteiktų jam įgaliojimus naudotis visų rūšių prieiga ir atlikti apsaugos funkcijas;
- f) ragina Tarybą ir Komisiją užtikrinti, kad readmisijos susitarimas su Libija būtų skirtas tik neteisėtiems imigrantams ir neapimtų asmenų, kurie prašo prieglobsčio, pabėgėlių ar asmenų, kuriems reikalinga apsauga, ir apgailestauja, kad negražinimo principas taikomas tik tiems asmenims, kuriems gresia mirties bausmė, nežmoniškas elgesys ar kankinimas;
- g) ragina Tarybą pasiūlyti apgyvendinimą pripažintiems pabėgėliams, kurie yra žinomi JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biurui Libijoje pagal 2010 m. spalio 4 d. sutartą Bendradarbiavimo migracijos srityje darbotvarkę;
- h) ragina Tarybą ir Komisiją didinti paramą JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuro veiklai ir skatinti, kad Libijos valdžios institucijos laikytųsi dokumentų neturintiems migrantams taikomų tarptautinių humanitarinių standartų, įskaitant nuolatinės galimybės suteikimą JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuro atstovams lankyti sulaikymo centrus;
- i) ragina Tarybą ir Komisiją pasiūlyti pagalbą Libijai, įtraukiant JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biurą, Tarptautinę migracijos organizaciją (angl. IOM), Tarptautinį migracijos politikos plėtros centrą (angl. ICMPD) ir kitas ekspertų agentūras, siekiant padėti spręsti prekybos žmonėmis problemą regione, ypatingą dėmesį skiriant moterų ir vaikų apsaugai, įskaitant pagalbą teisėtiems migrantams integruoti ir šalyje neteisėtai gyvenančių migrantų sąlygoms pagerinti; todėl džiaugiasi Komisijos narių M. Malmstrom bei Š. Füle ir Libijos valdžios institucijų 2010 m. spalio mėn. pasirašytu susitarimu dėl bendradarbiavimo migracijos srityje darbotvarkės;
- j) ragina Komisiją atskleisti parlamentui visą išsamią informaciją, susijusią su finansinėmis išorės priemonėmis, naudojamomis pagal ES ir Libijos partnerystės susitarimą;

- k) ragina Tarybą skatinti Libiją paskelbti mirties bausmės moratoriumą, kaip numatyta Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 2007 m. gruodžio 18 d. ir 2008 m. gruodžio 18 d. rezoliucijose, siekiant panaikinti mirties bausmę, ir paskelbti statistinius duomenis apie visus asmenis, kuriems nuo 2008 m. Libijoje įvykdyta mirties bausmė, atskleisti minėtų asmenų tapatybę ir nurodyti kaltinimus, kuriais remiantis jie buvo nuteisti; ragina Komisijos pirmininko pavaduotoją-vyriausiąją įgaliotinę parodyti politinius ES prioritetus mirties bausmės panaikinimo klausimu ir nuolat kelti šį klausimą per susitikimus su Libijos valdžios institucijomis;
- l) ragina Tarybą primygtinai reikalauti į pagrindų susitarimą įtraukti sąlygą dėl Tarptautinio baudžiamojo teismo paskatinant Libiją apsvarstyti galimybę ratifikuoti Romos statutą;
- m) ragina Tarybą pasiūlyti Libijai bendradarbiauti įgyvendinant programas, skirtas sustiprinti regionų sąveiką tvaraus vystymosi ir aplinkos klausimais, pavyzdžiui, klimato kaitos, vandens trūkumo ir dykumėjimo;
- n) ragina Tarybą ir Komisiją vedant derybas dėl pagrindų susitarimo skatinti Libijos dalyvavimą Europos ir Viduržemio jūros valstybių partnerystėje ir Sąjungos veikloje bei pagrindiniuose projektuose, skirtuose Viduržemio jūros regionui;
- o) ragina Tarybą ir Komisiją laikytis visų savo įsipareigojimų pagal SESV 218 straipsnį ir tinkamai informuoti Europos Parlamentą apie tai, kokių tikslų siekiama ES ir Libijos bendradarbiavimu branduolinių medžiagų srityje vedant derybas dėl pagrindų susitarimo skyriaus „Energetika“, įskaitant visus politinius ir su saugumu susijusius aspektus;
- p) sveikina Libijos sveikatos priežiūros institucijas ir specialistus su jų labai pagerėjusiais Libijos medicininiais ir moksliniais laimėjimais gydant ŽIV ir AIDS, atsiradę vykdant Bengazio veiksmų planą, kurį kartu įgyvendino ES ir Libija, ir remia prašymą išplėsti šį bendradarbiavimą, kad jis apimtų kitų užkrečiamųjų ligų gydymą ir kitus medicinos centrus Libijoje; ragina ES valstybes nares teikti daugiau specializuotų sveikatos priežiūros paslaugų Libijos pacientams, įskaitant galimybes teikti laikinąjį gydymą specializuotose Europos įstaigose;
- q) mano, kad pagrindų susitarimas turėtų apimti pagalbą formuojant institucijų gebėjimus, nes tai padės stiprinti pilietinę visuomenę, remti modernizavimą, skatinti vykdyti demokratines reformas, remti nepriklausomą žiniasklaidą ir teismų sistemą, skatinti pastangas atverti erdvę verslui, mokslui, NVO ir kitiems Libijos suinteresuotiesiems subjektams;
- r) ragina Tarybą ir Komisiją užtikrinti, kad prekybai skirtos programos orientuotųsi į realios paramos įmonėms, ypač mažosioms ir vidutinėms, teikimą, kad būtų padidintos šių įmonių eksporto galimybės;
- s) ragina Tarybą ir Komisiją raginti Libiją laikytis visų įsipareigojimų, prisiimtų prisijungiant prie JTŽTT, taigi skatina Libiją išduoti nuolatinius kvietimus asmenims, paskirtiems pagal JT specialią procedūrą, pvz., JT specialiajam pranešėjui mirties bausmių, vykdomų neteisėtai, po summarinio proceso ar be teismo proceso,

specialiajam pranešėjui kankinimo klausimais, specialiajam pranešėjui žodžio laisvės klausimais, specialiajam pranešėjui šiuolaikinių rasizmo, rasinės diskriminacijos, ksenofobijos ir susijusios netolerancijos formų klausimais, Prievartinio arba priverstinio dingimo darbo grupės atstovams ir Savavališko įkalinimo darbo grupės atstovams, kaip to prašoma neseniai paskelbta visuotinėje periodinėje Libijos apžvalgoje; taip pat ragina nedaryti kliūčių šalyje atlikti nepriklausomus bendros žmogaus teisių padėties tikrinimus;

- t) ragina Tarybą užtikrinti, kad Šengeno vizos Libijos gyventojams būtų išduodamos išvengiant nepagrįsto vilkinimo, ir įtikinti Libijos valdžios institucijas palengvinti vizų išdavimą europiečiams, kurie Libijoje gyvena arba užsiima profesine veikla;
- u) rekomenduoja kuo skubiau įsteigti ES delegaciją Tripolyje;

2. paveda Pirmininkui perduoti šią rekomendaciją Tarybai ir Komisijai bei Europos Sąjungos valstybių narių vyriausybėms susipažinti.

AIŠKINAMOJI DALIS

Europa negali ignoruoti Libijos ir negali likti abejinga šalies raidai. Libija, kuri yra Viduržemio jūros pietinėje pakrantėje ir kuri dalyvauja dialoge 5+5, yra strategiškai svarbi ES. Libiją, Afrikos Sąjungos narę, ir ES vienija bendras interesas įgyvendinti bendrą ES ir Afrikos strateginę partnerystę ir skatinti tvarų vystymąsi Afrikoje. Libija prisideda prie saugumo užtikrinimo regionų ir pasaulio mastu, įskaitant kovą su ekstremizmo plitimu ir jūrų valdymą. Libija, kurioje gyvena 6 mln. gyventojų, turi daugiausia patvirtintų naftos išteklių Afrikoje ir užima trečią vietą pagal į ES importuojamų energetikos produktų (naftos ir dujų) kiekį Europoje. Ekonominė tarpusavio priklausomybė yra akivaizdi: ES yra pagrindinė Libijos prekybos partnerė, 2009 m. prekyba su ja sudarė beveik 70 proc. visos šalies prekybos. Be to, Libija yra pagrindinė pasiekti Europą norinčių migrantų ir pabėgėlių tranzito šalis. Europą ir Libiją vienija bendras interesas išsaugoti bendrą kultūros paveldą. Kelios ES valstybės narės aktyviai palaiko ryšius su Libija, o daugelis įmonių ir bankų tapo Libijos finansinių interesų įgyvendinimo Europoje priemonėmis. Mažiausiai dvi ES valstybės narės neseniai pasirašė susitarimus su Libija: 2008 m. susitarimą dėl bendradarbiavimo branduolinės energijos naudojimo civiliniais tikslais srityje pasirašė Prancūzija, o 2009 m. Draugystės, partnerystės ir bendradarbiavimo sutartį pasirašė Italija.

2007 m. ES ir Libija pasirašė susitarimo memorandumą dėl Libijoje įkalintų penkių medicinos seserų iš Bulgarijos ir gydytojo iš Palestinos paleidimo ir Bengazio veiksmų plano, kuriuo siekiama padėti Libijai kovoti su ŽIV ir AIDS, įgyvendinimo. Derybos dėl pagrindų susitarimo prasidėjo 2008 m. remiantis ES Tarybos Komisijai suteiktu įgaliojimu vesti derybas. Nepaisant įgaliojimų, kurie Europos Parlamentui buvo suteikti įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, Europos Parlamentas dar neturėjo galimybės susipažinti su minėto įgaliojimo vesti derybas turiniu.

Kadangi 2003 m. gruodžio mėn. Libija nutraukė branduolinės programos įgyvendinimą ir sutiko nukentėjusiesiems atlyginti žalą, padarytą teroristų išpuolių Lokerbio mieste ir UTA oro transporto bendrovės lėktuve, – taip šalis, kuri buvo laikoma atstumtąja ir terorizmo rėmėja ir kuri dėl to buvo izoliuota, patyrė JT sankcijas (prekybos, ginklų ir civilinės aviacijos embargą) ir 1986 m. amerikiečių bombardavimą Tripolyje ir Bengazyje, susigrąžino savo reputaciją.

Kadangi Libija yra priklausoma nuo naftos ir dujų eksporto, ji nori plėtoti tarptautinius santykius, yra daug investavusi Afrikoje (jos santykiai su arabų pasauliu labai priešaringi) ir tarptautinėse organizacijose. Norint modernizuoti ir įvairinti ekonomiką Libijai reikės užtikrinti palankesnes sąlygas verslui ir investavimui. Tačiau mažai tikėtina, kad šalyje viešpataujant autokratiniam valstybės valdymui tokioms sąlygoms sudaryti būtinos didelės politinės reformos būtų įvykdytos Libijoje.

Daugiau nei keturiasdešimt metų Libijoje viešpatavo diktatoriškas režimas, kai valdžia priklauso vienam žmogui – pulkininkui M. Khadafy, ilgiausiai valdžiusiam Afrikos ir arabų vadovui. Libijos gyventojai turi galimybę nemokamai įgyti išsilavinimą ir naudotis sveikatos priežiūros paslaugomis, gauti subsidijuojamą būstą, pasinaudoti socialinėms reikmėms paskirstomomis iš naftos gautomis pajamomis. Tačiau, nepaisant BVP augimo tempo, Libijos

plėtos rodikliai atsilieka nuo kitų naftos turtingų valstybių rodiklių; Libijos ekonomika yra viena iš tų ekonomikų regione, kurioms ypač trūksta įvairovės, o užsienio investicijos priklauso nuo nenuspėjamo šalies vadovo sprendimų valios.

Libijos gyventojai neturi galimybės naudotis pagrindinėmis žmogaus teisėmis ir laisvėmis nepaisant to, kad jų valstybė yra prisiėmusi konkrečius tarptautinius įsipareigojimus gerbti žmogaus teises, buvo neseniai išrinkta į Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybą ir yra ratifikavusi keletą teisiškai privalomų tarptautinių dokumentų.

Šalyje nuolat vykdoma mirties bausmė. Pastaraisiais metais mažiausiai penki Europos piliečiai (medicinos seserys iš Bulgarijos) laukė mirties bausmės. 2010 m. mirties bausmė buvo įvykdyta aštuoniolikai žmonių, keli iš jų buvo užsieniečiai, tačiau Libijos valdžios institucijos neatskleidė jų tapatybės, pilietybės ir kaltinimų.

Libijoje valdžia naudojama nesilaikant teisinės valstybės arba demokratinės institucijų atskaitomybės principo, todėl Libijoje iš užsienio šalių atvykusių asmenų ir jų interesų atžvilgiu buvo imama savavališkų ir nenuspėjamų veiksmų, kaip kad, pavyzdžiui, neseniai buvo pasielgta su verslininku iš Šveicarijos. Libijos gyventojai ir Libijoje gyvenantys užsieniečiai neturi galimybės naudotis daugeliu pilietinių ir politinių teisių, konkrečiai, žodžio laisve, susirinkimų ir asociacijų laisve, teise į teisingą bylos nagrinėjimą, teisėmis į darbą, moterų teisėmis, teise periodiškai rengti laisvus ir sąžiningus visuotinius rinkimus, be to, dažni nesankcionuoto sulaikymo, kankinimo ir priverstinio dingimo atvejai.

Libijai reikia užsienio šalių darbo jėgos. Libijoje dirba beveik 2 mln. užsieniečių, t. y. trečdalis šalies gyventojų. Tačiau migrantų diskriminacija yra plačiai paplitusi, nes Libija nesuteikia šalyje teisėtai dirbantiems žmonėms specialaus statuso, nepalengvina jų pinigų perlaidų siuntimo. Migrantės ypač dažnai tampa diskriminacijos, išnaudojimo ir prekybos žmonėmis aukomis.

Be to, Libijoje nėra prieglobsčio įstatymo, todėl būtinybė saugoti nuo persekiojimo bėgančius žmones nėra teisiškai pripažįstama. Vis dėlto nors Libija nepasirašė 1951 m. JT konvencijos dėl pabėgėlių, ji ratifikavo Afrikos konvenciją dėl pabėgėlių apsaugos ir leido šalyje keletą metų dirbti JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biurui, tačiau neseniai netikėtai nusprendė jį uždaryti. Tai kelia didelį Europos Parlamento susirūpinimą, kaip nurodyta 2010 m. birželio 17 d. Europos Parlamento rezoliucijoje.

Libijos konstitucijoje nurodyta, kad „politinių pabėgėlių ekstradicija draudžiama“. Tačiau Libija ne kartą grąžino šalyje neteisėtai gyvenančius asmenis į jų kilmės valstybes nekreipdama dėmesio į didelį jų gyvybei gresiantį pavojų. Prieš uždarant JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biurą Tripolyje, Libijoje buvo užregistruota 8 950 pabėgėlių ir 3 680 prieglobsčio prašytojų. Daugelis jų buvo atvykę iš Eritrėjos, Irako, Somalio, Sudano, Etiopijos ir Čado. Apie 3 700 pabėgėlių buvo iš Palestinos.

ES paprašė į pagrindų susitarimą įtraukti readmisijos susitarimą, tačiau Tripolio institucijos neketino su tuo sutikti. Kadangi Libijoje sistemingai nepaisoma žmogaus teisių, nuolat kankinama ir vykdoma mirties bausmė, būtų nesąžininga, jei Taryba ir Komisija stengtųsi sudaryti tokį susitarimą dėl žmonių grąžinimo į Libiją prievarta.

Tačiau būtent taip vadovaudamasi Draugystės susitarimu elgiasi Italija pažeisdama ES teisinius įsipareigojimus. Italijos remiamai Viduržemio jūroje patruliuojančiai ir su nelegalia

migracija kovojančiai Libijos sargybai pavyko sumažinti į Italiją atvykstančių migrantų skaičių žmogaus teisių sąskaita: 2009 m. Italija Libijai grąžino beveik 1 000 asmenų, kurie buvo išgelbėti arba sulaikyti jūroje; pasak Italijos vidaus reikalų ministro, per pirmuosius tris 2010 m. mėnesius atvykėlių skaičius sumažėjo 96 proc. palyginti su 2009 m. rodikliais. Nesenas 2010 m. rugsėjo 12 d. įvykis parodė, koks pavojus kyla migrantų gyvybei: prie Libijos pakrantės Italų žvejų valtį pašovė Italijos dovanotu laivu plaukiojanti patruliuojanti Libijos sargyba. Libija atsiprašė, o Italijos vidaus reikalų ministras pasakė spėjantis, kad Libijos patruliai „tikriausiai ... supainiojo žvejų valtį su nelegalių migrantų valtimi“, lyg tokiu atveju šūvį būtų galima pateisinti.

Praeitą birželio mėn. kilus tarptautiniams protestams dėl Libijos planų grąžinti šimtus pabėgėlių ar migrantų į Eritrėją Libijos valdžios institucijos nusprendė iš aštuoniolikos Libijos migrantų sulaikymo centrų, kuriuose gyvenimo ir sanitarinės sąlygos yra baisios, paleisti visus šalyje neteisėtai esančius asmenis (kurių yra tūkstančiai) nustatant jiems trijų mėnesių terminą savo buvimui šalyje įteisinti. Tačiau dėl darbo vietų ir teisėtų galimybių trūkumo dauguma šių žmonių vos ne vos išgyvena glausdamiesi gatvėse, daugelis sutiktų repatrijuoti.

Valdymas Libijoje blogas, valstybinės ir civilinės institucijos yra itin silpnos. Teismai ir žiniasklaida nėra nepriklausomi. Tačiau pastaraisiais metais buvo bandoma stiprinti administracinius gebėjimus, sukurti palankesnę aplinką verslui ir atverti politinę erdvę pilietinei visuomenei.

ES ir Libijos bendradarbiavimas gali pakeisti iki šiol teikiamą pagalbą Libijos gebėjimams stiprinti. Sėkmės pavyzdžiu galėtų būti Bengazio veiksmų planas, dėl kurio stipriai pagerėjo Libijos medicininiai ir moksliniai laimėjimai gydant ŽIV ir AIDS ir buvo išgelbėti nuo šių ligų kenčiantys vaikai ir suaugusieji. Libiai įvertino pasiektus rezultatus ir pareiškė norą išplėsti šį bendradarbiavimą su ES, kuris apimtų kitų užkrečiamųjų ligų gydymą ir kitus medicinos centrus. ES valstybės narės turėtų būti paskatintos teikti pagalbą Libijos pacientų sveikatos priežiūros srityje, įskaitant galimybę lengviau gauti laikiną gydymą specializuotose įstaigose Europoje.

Atsižvelgiant į migracijos valdymo, kovos su klimato kaita ir dykumėjimo tarpusavio priklausomybę, daugelį Libijos vystymuisi kylančių problemų galima išspręsti tik užtikrinus regionų bendradarbiavimą. Veikdama viena Libija dar labiau apsunkino kai kurias iš minėtų problemų, pavyzdžiui, susijusių su Didžiąja dirbtine upe, dėl kurios senka nebeatsinaujinantis vandeningasis sluoksnis. ES turi paskatinti Libiją kurti regionų sąveiką siekiant atremti pavojus, kurių padariniai svarbūs ne tik Libijai.

Pagrindų susitarimas, dėl kurio ES ir Libija dabar veda derybas, gali būti naudingas, nes juo būtų nurodyta esamų šalių santykių plėtros strateginė kryptis bei struktūra ir užtikrinta, kad tie santykiai būtų palaikomi visapusiškai atsižvelgiant į europietiškas vertybes ir principus, ir juo būtų puoselėjami bendri ES interesai. Būtina įvertinti Prancūzijos ir Libijos dvišalį susitarimą dėl bendradarbiavimo branduolinės energijos naudojimo civiliniais tikslais norint užtikrinti, kad jis atitiktų ES įsipareigojimus ir TATENA principus kovoti su branduolinių ginklų platinimu ir užtikrinti saugumą. Kalbant apie Italijos ir Libijos pasirašytą Draugystės sutartį, 2010 m. lapkričio 9 d. Italijos parlamentas paprašė ją peržiūrėti siekiant užtikrinti, kad ji atitiktų Italijos tarptautinius įsipareigojimus ir konstituciją, konkrečiai, tai, kas susiję su teise į prieglobstį ir teise į gyvybę.

Europos Parlamentas turėtų rekomenduoti, kad Taryba ir Komisija iš naujo įvertintų derybas su Libija, konkrečiai, šiuos jų aspektus:

- užtikrinti, kad Libija su **JT pabėgėlių reikalų vyriausiojo komisaro biuru** pasirašys **susitarimą dėl būstinės** (pranc. *accord de siege*), ir reikalauti, kad Libija ratifikuotų **1951 m. Ženevos konvenciją**;
- reikalauti, kad Libija priimtų **mirties bausmės moratoriumą**;
- sudominti Libijos valdžios institucijas galimybe leisti **Tarptautiniam baudžiamajam teismui** vykdyti jurisdikciją.
- Tai, kad Taryba ir Komisija toliau siekia sudaryti **readmisijos susitarimą** su Libija, yra absoliučiai nepriimtina. Tai prieštarauja pagrindinėms ES vertybėms ir ES pagrindinių teisių chartijai. Pastangos suteikti konkrečią formą migracijos srautų valdymui negali apimti ES pakantumo atstūmimo arba kitokiems migrantų arba pabėgėlių gyvybei pavojų keliantiems veiksams.
- ES turėtų skatinti Libijos valdžios institucijas **gerinti teisėtų migrantų statusą**, sudaryti migrantams galimybę gauti leidimus gyventi šalyje ir **kovoti su prekyba žmonėmis** bei joms padėti. ES pirmenybę turi teikti pagalbai, kuria siekiama gerinti šalyje neteisėtai gyvenantiems asmenims skirtų centrų veiklą.
- Taryba ir Komisija turėtų įtraukti Libijos valdžios institucijas į diskusijas apie pagrindines dėl **žmonių teisių** kylančias **problemas**, konkrečiai, raginant peržiūrėti teisės aktus, kuriais ribojamos teisės į žodžio laisvę, susirinkimų ir asociacijų laisvę; paleisti kalinius, kurie įkalinti be tinkamo teismo proceso; pradėti tyrimus dėl kalinių kankinimo ir netinkamo elgesio su jais, pabėgėlių, prieglobsčio prašytojų ir migrantų išnaudojimo ir seksualinės prievartos, atsakomybės už dingimą, neteisėtai vykdomas mirties bausmes ir fizines bausmes, pavyzdžiui, plakimą lazdomis ir amputaciją; sustabdyti bet kokią prievartinį pabėgėlių arba migrantų išsiuntimą į šalis, kuriose jiems gresia persekiojimas; pasiaiškinti ir atlyginti žalą asmenų, kurie dingo arba buvo nužudyti kalėjime, pavyzdžiui, Abu Selimo kalėjimo aukų, šeimoms; panaikinti bet kokią moterų diskriminaciją, pavyzdžiui, vedybas, skyrybas, nesantuokinius lytinius santykius ir paveldėjimą reglamentuojančius teisės aktus; kovoti su nebaudžiamumu, konkrečiai, nurodant saugumo pajėgoms atsiskaityti ir Vidaus saugumo agentūrai taikyti teisminę priežiūrą.

Galiausiai Libijos svarba strateginiu požiūriu ir daugelis dėl jos kylančių problemų pabrėžia būtinybę nustatyti išsamią ES politiką Libijos atžvilgiu. ES būtina palaikyti ryšius su Libija dėl labai daug dalykų. Šis pagrindų susitarimas taip pat turi būti svarbi teisinės valstybės principo, pagarbos žmogaus teisėms, migrantų ir pabėgėlių apsaugos ir tvaraus Libijos vystymosi skatinimo priemonė.

10.11.2010

PASIŪLYMAS DĖL REKOMENDACIJOS (B7-0615/2010)

pagal Darbo tvarkos taisyklių 121 straipsnio 3 dalį

pateikė Ana Gomes S&D frakcijos vardu

dėl vykstančių derybų dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo

Europos Parlamentas,

- atsižvelgdamas į Bendrųjų reikalų ir išorės santykių tarybos 2007 m. spalio 15 d. išvadas dėl ES ir Libijos bendrojo susitarimo, taip pat į Europos Vadovų Tarybos 2009 m. birželio 18 ir 19 d. bei spalio 29 ir 30 d. išvadas dėl su migracija susijusios politikos,
 - atsižvelgdamas į vykstančias derybas dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo, neseniai pasirašytą Bendradarbiavimo migracijos srityje darbotvarkę ir dabartinį ES ir Libijos bendradarbiavimą migracijos ir ŽIV bei AIDS klausimais,
 - atsižvelgdamas į 1948 m. gruodžio 10 d. priimtą Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
 - atsižvelgdamas į 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos ir 1967 m. sausio 31 d. protokolo dėl pabėgėlių statuso nuostatas,
 - atsižvelgdamas į 1969 m. rugsėjo mėn. Afrikos Sąjungos konvenciją dėl pabėgėlių Afrikoje problemų konkrečių aspektų,
 - atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją,
 - atsižvelgdamas į savo 2010 m. birželio 17 d. rezoliuciją dėl egzekucijų Libijoje,
 - atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 121 straipsnio 1 dalį,
- A. kadangi nepaisant nuolatinio diktatorių valdymo Libija plečia prekybos ir politinius santykius su ES valstybėmis narėmis ir atlieka ES partnerio vaidmenį Viduržemio jūros regione ir Afrikoje sprendžiant daugelį klausimų, visų pirma migracijos, vystymosi, klimato kaitos, saugumo ir stabilumo, įskaitant kovą su ekstremizmo plitimu, taip pat energetinio saugumo,
- B. kadangi pagrindų susitarimas, dėl kurio šiuo metu deramasi, apima daug sričių, nuo politinio dialogo stiprinimo iki prekybos santykių plėtros ir bendradarbiavimo gerinimo daugelyje sektorių,
- C. kadangi pagarba žmogaus teisėms, demokratijai ir teisinės valstybės principams, taip pat

nepritarimas mirties bausmei yra pagrindiniai ES principai; kadangi Europos Parlamentas ryžtingai siekia, kad būtų panaikinta mirties bausmė visame pasaulyje,

- D. kadangi Libija nėra ratifikavusi 1951 m. JT konvencijos dėl pabėgėlių, tačiau ratifikavusi Afrikos Sąjungos konvenciją dėl pabėgėlių problemų Afrikoje konkrečių aspektų, kurios 8 straipsnyje pabrėžiama, kad „ši Konvencija yra veiksmingas regioninis 1951 m. Jungtinių Tautų konvencijos dėl pabėgėlių statuso papildymas“ ir kad „valstybės narės turi bendradarbiauti su Jungtinių Tautų vyriausiuoju pabėgėlių reikalų komisaru“,
- E. kadangi remiantis Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 19 straipsnio 2 dalies nuostatomis draudžiamas bet koks pervežimas, ištrėmimas ar ekstradicija į valstybę, kurioje gresia rimtas pavojus, kad susijusiam asmeniui bus įvykdyta mirties bausmė, kad jis bus kankinamas, su juo bus nežmoniškai ar žeminamai elgiamasi arba jis bus baudžiamas,
- F. kadangi Libija, be kitų tarptautinių žmogaus teisių priemonių, yra ratifikavusi Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūrinių teisių paktą (1970 m.), Tarptautinį civilinių ir politinių teisių paktą (1970 m.), Tarptautinę konvenciją dėl visų formų rasinės diskriminacijos panaikinimo (1968 m.), Konvenciją dėl visų moterų diskriminacijos formų panaikinimo (1989 m.), Konvenciją prieš kankinimus ir kitokį žiaurų, nežmonišką ar žeminantį elgesį ir baudimą (1989 m.); Vaiko teisių konvenciją (1993 m.), Tarptautinę konvenciją dėl visų migruojančių darbuotojų ir jų šeimų narių teisių apsaugos (2004),
- G. kadangi nepaisant nuolatinių didelių žmogaus teisių pažeidimų Libija neseniai išrinkta į Jungtinių Tautų Žmogaus teisių tarybą,
- H. kadangi pagal šiuos du anksčiau minėtus punktus Libija turi specialių tarptautinių teisinių įsipareigojimų gerbti žmogaus teises,
- I. atsižvelgdamas į vykstančias derybas dėl pagrindų susitarimo, pateikia Tarybai šias rekomendacijas:
 - a. ragina Tarybą suteikti Parlamentui galimybę gauti informacijos, susijusios su Komisijai suteiktais įgaliojimais pradėti derybas dėl ES ir Libijos pagrindų susitarimo, kaip numatyta pagal SESV 218 straipsnio 10 dalį, kurioje teigiama, kad būtina nedelsiant ir visapusiškai informuoti Parlamentą visais procedūros etapais;
 - b. ragina Tarybą ir Komisiją primygtinai reikalauti, kad Libija ratifikuotų 1951 m. Ženevos konvenciją dėl pabėgėlių ir rekomenduoja pasiūlyti Libijai pagalbą siekiant įgyvendinti šios konvencijos papildomas priemones;
 - c. ragina Tarybą ir Komisiją reikalauti, kad Libijos valdžios institucijos leistų Jungtinių Tautų žmogaus teisių tarybai legaliai būti šalyje ir suteiktų jai įgaliojimus vykdyti visų rūšių apsaugos veiklą;
 - d. ragina Tarybą nustoti laikytis readmisijos sutarties su Libija, nes siūstis atgal į šalį, kuri žinoma kaip nuolat pažeidinėjanti žmogaus teises ir taikanti mirties bausmę, yra ES teisinių įsipareigojimų ginti žmogaus teises nesilaikymas; be to, ragina Tarybą pasiūlyti pabėgėliams, kurių tapatybė nustatyta Libijoje, apgyvendinimo ES valstybėse

narėse programą, taip pat pasiūlyti priemones, padėsiančias spręsti prekybos žmonėmis problemą regione, ypatingą dėmesį skiriant moterų ir vaikų apsaugai;

- e. ragina Tarybą siekti susitarimo dėl mirties bausmės moratoriumo Libijoje, po kurio toliau mirties bausmė būtų visai panaikinta, taip pat raginti Libijos valdžios institucijas paskelbti informaciją ir statistiką apie asmenis, kuriems įvykdyta mirties bausmė, nuo 2008 m.;
 - f. ragina Tarybą sustiprinti regionų sinergijas tvarios plėtros ir aplinkos klausimais, pvz., klimato kaitos, vandens stygiaus ir dykumėjimo;
 - g. mano, kad pagrindų susitarimas turėtų apimti pagalbą kuriant institucijų pajėgumus, nes tai pilietinės visuomenės stiprinimo priemonė, paramą Libijos modernizacijos pastangoms, demokratinių reformų skatinimą ir politinės erdvės atvėrimą;
 - h. rekomenduoja įsteigti ES delegaciją Tripolyje;
2. paveda Pirmininkui perduoti šią rekomendaciją Tarybai ir Komisijai bei Europos Sąjungos valstybių narių vyriausybėms susipažinti.

GALUTINIO BALSAVIMO KOMITETE REZULTATAI

Priėmimo data	9.12.2010
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 52 -: 0 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Gabriele Albertini, Frieda Brepoels, Arnaud Danjean, Michael Gahler, Marietta Giannakou, Ana Gomes, Andrzej Grzyb, Takis Hadjigeorgiou, Richard Howitt, Anneli Jäätteenmäki, Ioannis Kasoulides, Nicole Kiil-Nielsen, Maria Eleni Koppa, Andrey Kovatchev, Wolfgang Kreissl-Dörfler, Eduard Kukan, Alexander Graf Lambsdorff, Vytautas Landsbergis, Krzysztof Lisek, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, Mario Mauro, Kyriakos Mavronikolas, Alexander Mirsky, María Muñiz De Urquiza, Norica Nicolai, Ria Oomen-Ruijten, Pier Antonio Panzeri, Ioan Mircea Pașcu, Vincent Peillon, Alojz Peterle, Bernd Posselt, Hans-Gert Pöttering, Cristian Dan Preda, Fiorello Provera, Nikolaos Salavrakos, Jacek Saryusz-Wolski, Werner Schulz, Charles Tannock, Inese Vaidere, Graham Watson
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai)	Elena Băsescu, Emine Bozkurt, Hélène Flautre, Lorenzo Fontana, Kinga Gál, Liisa Jaakonsaari, Elisabeth Jeggle, Indrek Tarand, Traian Ungureanu, Janusz Władysław Zemke
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai) (187 straipsnio 2 dalis)	Eleni Theocharous